

KINH DOANH NGOẠI HỐI CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM TRONG BỐI CẢNH THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ DIỄN BIẾN PHỨC TẠP

FOREIGN CURRENCY BUSINESS OF VIETNAMESE COMMERCIAL BANKS IN THE COMPONENT CONTEXT OF INTERNATIONAL TRADE

*Lương Văn Hải**

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 6/02/2019

Ngày nhận kết quả phản biện đánh giá: 7/8/2019

Ngày bài báo được duyệt đăng: 28/8/2019

Tóm tắt: *Nền kinh tế Việt Nam nói chung, hệ thống Ngân hàng thương mại (NHTM) Việt Nam nói riêng đang hội nhập sâu rộng với cộng đồng quốc tế và thị trường tài chính quốc tế. Các hoạt động thương mại, đầu tư trực tiếp, đầu tư gián tiếp, xuất khẩu lao động, du lịch quốc tế, kiều hối, du học... của Việt Nam với thế giới ngày càng phát triển mạnh. Theo đó, hoạt động kinh doanh ngoại hối của các NHTM tại Việt Nam ngày càng phát triển mạnh, nhất là các NHTM của Việt Nam có thế mạnh về lĩnh vực này và các ngân hàng nước ngoài tại Việt Nam. Trong gần 2 năm: 2018 và từ đầu năm 2019 đến nay, thị trường ngoại hối quốc tế có sự biến động mạnh, đặc biệt là USD và Nhân dân tệ (NDT – CNY), với tác động của căng thẳng thương mại giữa Mỹ và Trung Quốc kéo dài, sự mất giá mạnh của NDT, FED 3 lần tăng lãi suất trong năm 2018 và giữ nguyên từ đầu năm 2019 đến nay, giá dầu thô diễn biến 2 chiều: tăng khá nhưng cũng giảm đáng kể, đàm phán Brexit kéo dài và Quốc hội Anh chưa thông qua các điều khoản Brexit... Vậy trong bối cảnh năm 2018 và từ đầu năm 2019 đến nay dưới tác động của căng thẳng quan hệ thương mại Mỹ - Trung Quốc thường xuyên gia tăng, thương mại quốc tế diễn biến phức tạp, hoạt động kinh doanh ngoại hối của các NHTM Việt Nam ra sao? Bài viết xin được phân tích về chủ đề này.*

Từ khóa: *kinh doanh ngoại hối, ngân hàng thương mại, thương mại quốc tế, diễn biến phức tạp*

Abstract: *Vietnam's economy in general and the system of Vietnamese commercial banks in particular are deeply integrated with the international community and international financial market. Commercial activities, direct investment, indirect investment, labor export, international tourism, overseas remittances, study abroad... is growing strongly. Accordingly, foreign currency business of Vietnamese commercial banks are growing strongly too, especially banks with strengths in this field and foreign banks in Vietnam.*

* Khoa Tài chính Ngân hàng - Trường Đại học Mở Hà Nội

For nearly 2 years, since 2018, the international forex market has had a strong fluctuation, especially in USD and Yuan, with the impact of prolonged trade tension between the US and China, the devaluation strong of Yuan, 3 times of FED raising interest rates in 2018 and maintaining from the beginning of 2019 until now, crude oil price has changed in 2 ways: much increased but also significantly reduced, prolonged Brexit negotiations and British Parliament not yet passed the Brexit terms... In the context of this complicated international trade, what are the business activities of Vietnamese commercial banks? The article will analyze on this topic.

Keywords: foreign exchange, commercial banks, international trade, business activities.

1. Đặt vấn đề

Ngoại hối bao gồm tất cả các phương tiện thanh toán được sử dụng trong các giao dịch trao đổi và thanh toán quốc tế. Xét trong phạm vi từng quốc gia thì ngoại hối bao gồm: Ngoại tệ, các giấy tờ có giá ghi bằng ngoại tệ (Bao gồm: Séc, trái phiếu, hối phiếu...), vàng tiêu chuẩn quốc tế, đồng nội tệ do người không cư trú nắm giữ. Tuy nhiên trên thực tế, trên thị trường ngoại hối người ta chỉ giao dịch mua bán ngoại tệ, vàng tiêu chuẩn quốc tế, còn các giấy tờ có giá ghi bằng ngoại tệ không được giao dịch trực tiếp trên thị trường ngoại hối. Muốn trở thành ngoại tệ để giao dịch trên thị trường ngoại hối, thì trước hết phải bán (chiết khấu) các giấy tờ có giá để có ngoại tệ, sau đó mới tiến hành mua bán trên thị trường ngoại hối.

Thị trường ngoại hối là nơi mua bán ngoại tệ giữa các ngân hàng. Giao dịch trên thị trường ngoại hối có các nghiệp vụ, như: Nghiệp vụ ngoại hối giao ngay, nghiệp vụ ngoại hối kỳ hạn, nghiệp vụ hoán đổi ngoại hối, nghiệp vụ quyền chọn tiền tệ, nghiệp vụ tiền tệ tương lai.

Thị trường ngoại hối có vai trò và vị trí rất quan trọng trong sự phát triển kinh tế của các quốc gia theo hướng mở. Thông qua thị trường ngoại hối, các giao dịch mua bán ngoại tệ được tiến hành một cách thuận lợi, qua đó, thúc đẩy hoạt động thương mại và đầu tư quốc tế phát triển. Cùng với sự phát triển của kinh tế đối ngoại, thì các hoạt động trao đổi trên thị trường ngoại hối cũng ngày

càng gia tăng. Do vậy, nếu như thị trường ngoại hối hoạt động lành mạnh và hiệu quả sẽ là tiền đề rất quan trọng để thúc đẩy kinh tế đối ngoại của một quốc gia phát triển lành mạnh và hiệu quả.

Kinh doanh ngoại hối là việc mua và bán các loại tiền tệ với mục đích kiếm lợi nhuận từ những thay đổi trong giá trị của chúng. Kinh doanh trên thị trường ngoại hối là một nghiệp vụ khó, đòi hỏi các nhà đầu tư, đầu cơ và nhà phân tích thị trường phải hiểu rõ sự vận động của thị trường ở các thời điểm khác nhau, khung thời gian khác nhau, phân tích và dự báo những biến động và nhân tố tác động đến sự biến động đó.

2. Nội dung nghiên cứu

Thời gian giao dịch trên thị trường ngoại hối

Không giống như các thị trường tài chính khác. Thị trường ngoại hối là thị trường hoạt động 24 giờ và được kết nối bằng hệ thống điện tử trong một mạng lưới của các ngân hàng trên toàn cầu tham gia hoạt động này. Để biết được thời gian tốt nhất để giao dịch thì nhà kinh doanh ngoại hối cần biết được sự hoạt động trong 24 giờ của thị trường là như thế nào? Thị trường ngoại hối được chia thành bốn phiên giao dịch chính: Sydney, Tokyo, London và phiên New York. Tham khảo bảng hoạt động của thị trường dưới đây (Bảng số 1):

Bảng số 1: Thời gian giao dịch 4 phiên chính của thị trường ngoại hối quốc tế tính theo giờ GMT

Thời gian giao dịch	GMT
Sydney (Mở cửa)	22:00
Sydney (Đóng cửa)	07:00
Tokyo (Mở cửa)	00:00
Tokyo (Đóng cửa)	09:00
London (Mở cửa)	08:00
London (Đóng cửa)	17:00
NewYork (Mở cửa)	12:00
New York (Đóng cửa)	22:00

Nguồn: Tổng hợp của tác giả theo [4]

Nếu quy đổi thời gian giao dịch của 4 phiên giao dịch nói trên của thị trường ngoại hối quốc tế sang giờ Việt Nam thì có thể thấy như sau (xem bảng số 2):

Bảng số 2: Thời gian giao dịch 4 phiên chính của thị trường ngoại hối theo múi giờ Việt Nam

AM												PM																	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12						
				Sydney																									
					Tokyo																								
														London															
																		New York											
New York																													

Nguồn: Tổng hợp và tính toán của tác giả theo [4]

Qua bảng giờ giao dịch của thị trường ngoại hối, có thể thấy rằng ở mỗi phiên, có một khoảng thời gian mà hai phiên mở cửa cùng một lúc. Thời điểm từ 7:00AM-2:00PM, cả thị trường Tokyo và Sydney đều mở cửa; từ 7:00PM-12:00PM cả thị trường London và New York cùng mở cửa. Thời điểm từ 3:00PM-4:00PM phiên Tokyo và phiên London cùng mở cửa. Đương nhiên, đây là những thời gian nhộn nhịp nhất của thị trường bởi vì có nhiều giao dịch với khối lượng lớn được thực hiện tại thời điểm này. Các NHTM Việt Nam tham gia kinh doanh trên thị trường ngoại hối quốc tế cũng phải theo dõi sát diễn biến tỷ giá và tham gia giao dịch theo các khoảng thời gian và các phiên giao dịch nói trên.

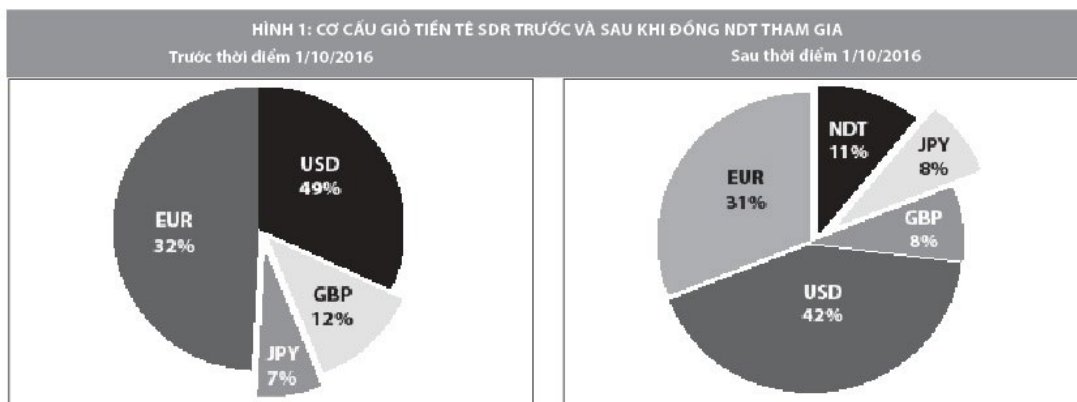
Ngoại tệ chủ đạo trên thị trường ngoại hối

Hiện nay, vai trò của USD trên thị trường ngoại hối và thị trường tài chính toàn cầu là quá lớn so với tỷ trọng kinh tế và thương mại của Mỹ so với toàn thế giới. Cụ thể là, nền kinh tế Mỹ chỉ chiếm khoảng 25% GDP và thương mại chiếm khoảng 20% giao dịch hàng năm trên toàn thế giới. Trong khi đó, USD chiếm tỷ trọng trong dự trữ tới 3/5 và USD cũng là một trong hai đồng tiền được sử dụng tới gần 85% trong các giao dịch ngoại hối. Từ khi đồng EUR xuất hiện, có một phần ảnh hưởng đến danh mục đầu tư và cơ cấu dự trữ ngoại hối. Mới đây, NDT cũng được IMF quyết định nằm trong giỏ SDR, nên lại tiếp tục có sự chia sẻ đó với USD.

Vị thế của Nhân dân tệ trên thị trường tài chính quốc tế

Ngày 1/10/2016, NDT chính thức gia nhập vào rổ tiền tệ quốc tế của IMF cùng với các đồng USD của Mỹ, Euro của EU, Yen Nhật và Bảng Anh. Đây là những loại tiền

tệ các nước có thể nhận được thông qua các khoản vay của IMF. NDT cũng là một trong 5 đồng tiền dự trữ toàn cầu nói trên trong giỏ tiền SDR của IMF, với tỷ trọng 10,92% trong giỏ tiền tệ. Đây cũng là một cột mốc quan trọng trong sự phát triển kinh tế Trung Quốc trong suốt một thập kỷ qua.



Nguồn: IMF



Nguồn: IMF và Bank of America Merrill Lynch

Tỷ trọng NDT còn cao hơn so với Yên Nhật trong biểu đồ tại hình 1. Tỷ trọng này được dùng để xác định số tiền của mỗi đồng tiền được định giá trong rổ SDR mới có hiệu lực từ ngày 01/10/2016.

Tại châu Á, các nước Malaysia, Philippines, Thái Lan đã đưa NDT vào hệ thống dự trữ quốc gia. Sau khi IMF tuyên bố đưa đồng NDT vào giỏ SDR, rất nhiều nước

như Singapore, Tanzania... đã tuyên bố đưa đồng NDT vào dự trữ ngoại hối.

Hàn Quốc cũng đang xem xét đa dạng hóa nguồn dự trữ ngoại tệ của mình, trong đó có tính đến đồng NDT. Ở châu Âu, tháng 1/2017, Hội đồng quản trị của Ngân hàng Trung ương châu Âu (ECB) quyết định bổ sung NDT vào thành phần hiện tại của kho dự trữ ngoại hối (gồm: USD, Yên Nhật,

NDT, vàng và SDR). Theo đó, ECB đã bán một phần nhỏ lượng nắm giữ USD của mình (tương đương 500 triệu Euro) để đầu tư vào đồng NDT.

Một số NHTW các nền kinh tế khác, như: Ngân hàng Trung ương Pháp, Ngân hàng Trung ương Đức cũng đã xác nhận nắm giữ NDT trong cơ cấu dự trữ ngoại hối từ tháng 1/2017. Anh chấp nhận thanh toán với Trung Quốc bằng NDT và đang xem xét đưa thêm NDT vào rô dự trữ ngoại tệ. Tại châu Phi, Nigeria đã tuyên bố xem xét tăng tỷ lệ dự trữ đồng NDT thêm 5% - 10%. Trước thời điểm 1/10/2016, vào cuối năm 2015, sau hơn 5 năm tập trung tăng cường vị thế của Nhân dân tệ, Trung Quốc đã ký hợp đồng hoán đổi tiền tệ với gần 30 nước và có ngân hàng thanh toán tại gần 10 quốc gia. Theo số liệu của Ngân hàng Thanh toán quốc tế (BIS), từ năm 2013, NDT đã lọt top 10 đồng tiền được giao dịch nhiều nhất toàn cầu, nhờ tốc độ tăng trưởng GDP cao, cán cân thanh toán và vãng lai liên tục thặng dư cùng chính sách nới lỏng mạnh tay của Ngân hàng Trung ương Trung Quốc (PBOC) suốt từ năm 2009, thời điểm nước này nhận ra mình đang “mắc bẫy USD”.

Từ cuối năm 2017, khi căng thẳng thương mại Mỹ và Trung Quốc bắt đầu căng thẳng và liên tục gia tăng lớn cho đến nay, NDT đã thường xuyên biến động mạnh theo hướng giảm giá. Nhân dân tệ tại thị trường Trung Quốc ngày 3/8/2018 giảm xuống mức thấp nhất 15 tháng, với 6,8724 Nhân dân tệ đổi 1 USD, nếu so với mức tỷ giá 6,2352 Nhân dân tệ/USD hồi tháng 3, đồng Nhân dân tệ hiện đã giảm giá 10%. Cuối tháng 9/2018 tỷ giá Nhân dân tệ đóng cửa tại thị trường Thượng Hải ở mức 6,8725 Nhân dân tệ/USD, có thời điểm lên tới 6,9182 NDT/USD. Từ đầu năm 2019 đến nay, cuối tháng 6/2019,

Nhân dân tệ tiếp tục diễn biến theo xu hướng giảm giá, thời điểm ngày 10/6/2019 tại thị trường đại lục có lúc giảm còn 6,9352 tệ đổi 1 USD, mức thấp nhất kể từ đầu năm tới nay. Tại thị trường Hồng Kông, tỷ giá Nhân dân tệ trong buổi sáng có lúc đứng ở mức 6,9538 tệ đổi 1 USD.

Thực trạng kinh doanh ngoại hối của các ngân hàng thương mại Việt Nam hiện nay

Để thấy rõ thực trạng hoạt động kinh doanh ngoại hối của các NHTM Việt Nam hiện nay trong bối cảnh tác động của căng thẳng thương mại Mỹ - Trung Quốc, bài viết xin đưa ra số liệu và hiệu quả kinh doanh này được công bố trong Báo cáo tài chính hết quý I/2019 của 24 NHTM cho thấy, số lượng ngân hàng có lợi nhuận tăng chiếm đa số. Xét về giá trị tuyệt đối, Vietcombank vẫn là NHTM có lợi nhuận cao nhất ngành. Trong quý 1, thu nhập lãi thuần của Vietcombank đạt trên 8.498 tỷ đồng (xếp thứ 2 trong ngành sau BIDV), tăng 37,1% so với cùng kỳ năm trước. Trong khi hoạt động mua bán chứng khoán kinh doanh và hoạt động khác giảm lần lượt 76% và 27% thì lãi từ hoạt động dịch vụ cũng như kinh doanh ngoại hối và vàng đều tăng. Hoạt động dịch vụ đạt lãi thuần trên 1.069 tỷ đồng, tăng 21%, hoạt động kinh doanh ngoại hối và vàng cũng đạt 928 tỷ đồng, tăng 51%.

Đối với BIDV, đây cũng là NHTM có thu nhập lãi thuần cao nhất trong ngành với 8.545 tỷ đồng trong quý 1. Ở các mảng hoạt động khác, dù các hoạt động như dịch vụ, kinh doanh ngoại hối và vàng cùng hoạt động khác đều có sự tăng trưởng về lãi thuần tuy nhiên hoạt động mua bán chứng khoán kinh doanh chỉ đạt 38,7 tỷ lãi thuần, giảm 93%, ngoài ra hoạt động mua bán chứng khoán đầu tư còn lỗ trên 389 tỷ.

Do đó, lợi nhuận trước thuế của BIDV chỉ tăng nhẹ 1,4% lên 2.520 tỷ đồng. Ngân hàng này vẫn nằm trong top 5 ngân hàng có lợi nhuận lớn nhất ngành trong quý 1.

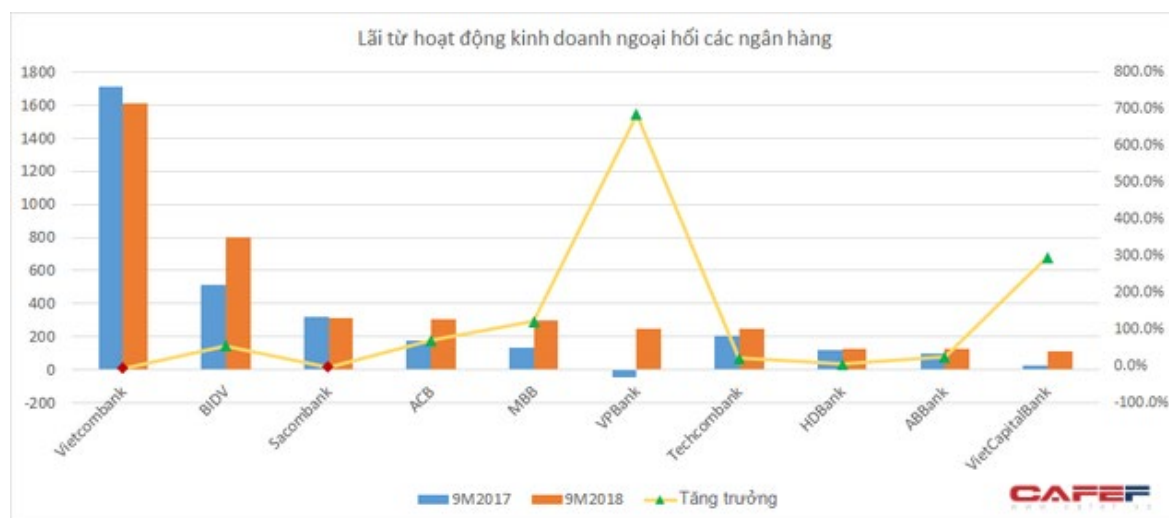
Nhìn lại trong năm 2018, dựa trên báo cáo tài chính hết quý 3/2018, kết quả tổng hợp cho thấy, 20 ngân hàng có lãi thuần từ kinh doanh ngoại hối, đạt hơn 4.200 tỷ đồng trong 9 tháng đầu năm 2018, tăng 32% so với cùng kỳ năm 2017, cho thấy đây vẫn là mảng kinh doanh hấp dẫn; đồng thời các NHTM cũng chủ động, linh hoạt, có kinh nghiệm hơn và phòng ngừa rủi ro tốt hơn.

Tổng số 20 NHTM được đề cập, đó là Vietcombank, BIDV, Sacombank, ACB, MBB, VPBank, Techcombank, HDBank, ABBank, VietCapitalBank, SeABank, VietBank, Saigonbank, Kienlongbank, Bac A Bank, TPBank, VietABank, LienVietPostBank, VIB, NCB. Tổng hợp con số đầy đủ thì lãi thuần từ hoạt động kinh doanh ngoại hối đạt 4.293 tỷ đồng, tăng 32% so với cùng kỳ. Riêng quý 3/2018, 20 ngân hàng này có lãi 1.290 tỷ đồng từ kinh doanh ngoại hối. Đây là quý có sự

biến động mạnh nhất của NDT và VND so với USD, tức là có mức độ rủi ro lớn nhất, nhưng các NHTM Việt Nam vẫn duy trì được số lãi ổn định từ hoạt động kinh doanh này.

Trong số đó, có 16 trên tổng số 20 NHTM Việt Nam được tổng hợp, phân tích có tăng trưởng dương ở mảng kinh doanh ngoại hối trong 9 tháng đầu năm 2018, cá biệt có một số ngân hàng có tốc độ tăng trưởng rất cao trên 100%. VPBank cùng kỳ năm 2017 bị lỗ tới 43 tỷ đồng thì 9 tháng đầu năm 2018 có lãi tới 251 tỷ đồng; VietCapitalBank hoạt động kinh doanh ngoại hối có lãi 115 tỷ đồng, tăng gần 3 lần so với cùng kỳ năm ngoái, đây là động lực chính cho tăng trưởng lợi nhuận hợp nhất của ngân hàng này trong 3 quý đầu năm 2018. BIDV, một trong những NHTM Việt Nam có thị phần lớn nhất trên thị trường ngoại hối cũng có tăng trưởng lãi kinh doanh ngoại hối tới 55% đạt 797 tỷ đồng. Tham khảo số liệu so sánh kết quả kinh doanh ngoại hối trong 2 năm qua 2017-2018 của 10 NHTM Việt Nam được lựa chọn ở hình vẽ dưới đây:

Hình 3



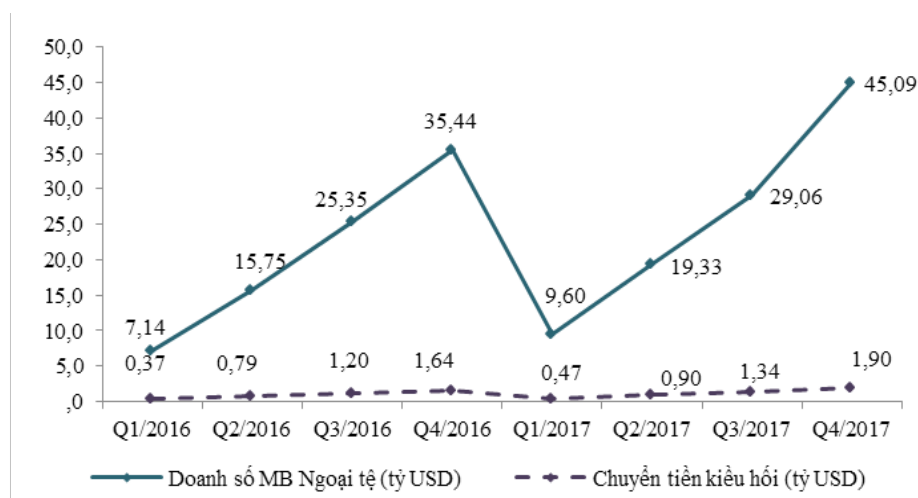
Nguồn: [9]. Đơn vị: tỷ đồng

Bên cạnh một số NHTM có kết quả kinh doanh ngoại hối tăng trưởng cao, thì một số NHTM khác, như: Vietcombank, Sacombank, BacABank và LienVietPostBank lại giảm so với cùng kỳ, riêng LienVietPostBank còn bị lỗ gần 7 tỷ đồng. Đối với riêng Vietcombank cho dù bị giảm 6% so với cùng kỳ năm 2017, nhưng Vietcombank vẫn có mức lãi từ kinh doanh ngoại hối đạt hơn 1.600 tỷ đồng, dẫn đầu các NHTM Việt Nam và có khoảng cách rất xa so với các NHTM khác. Trong nhiều

năm gần đây, Vietcombank vẫn luôn giữ được thế mạnh truyền thống, có thị phần lớn nhất trong hoạt động kinh doanh ngoại hối.

Tham khảo số liệu về lĩnh vực kinh doanh này 2 năm trước đó: 2016 – 2017 của Vietcombank cũng thấy rõ điều đó. Tính đến hết năm 2017, Vietcombank đạt doanh số kinh doanh ngoại tệ tăng 27,22% so với cùng kỳ và đạt 120,3% mục tiêu đề ra trong kế hoạch kinh doanh của năm 2017; Chuyển tiền kiều hối tăng 14,9% so với cùng kỳ 2016.

Hình 4: Diễn biến doanh số kinh doanh ngoại tệ và chuyển tiền kiều hối của Vietcombank các năm 2016 - 2017



Nguồn: [7]

Cũng trong khoảng thời gian nói trên, Vietcombank liên tục duy trì vị trí hàng đầu về mua bán ngoại tệ trên thị trường. Nhóm NHTM Việt Nam có thị phần lớn tiếp theo đó là BIDV, VietinBank, Sacombank, Techcombank, ACB, MBB, Eximbank và VPBank cũng đang tham gia cạnh tranh mạnh mẽ trên thị trường ngoại hối.

Tại VPBank, kinh doanh ngoại hối vốn không phải là thế mạnh nhiều năm trước khi thường xuyên bị lỗ nặng: năm 2017 bị lỗ 159 tỷ đồng, năm 2016 lỗ 319 tỷ đồng, năm 2015 lỗ 290 tỷ đồng. Nhưng năm 2018 VPBank đang có bước thay đổi mạnh mẽ khi không chỉ thoát lỗ mà còn có lãi tới 251 tỷ đồng

trong 9 tháng đầu năm ở mảng kinh doanh này. Kinh doanh ngoại hối thậm chí còn trở thành một trong những yếu tố cứu cánh cho tăng trưởng lợi nhuận của VPBank khi thu nhập từ tín dụng tăng chậm lại, hoạt động dịch vụ và mua bán chứng khoán sụt giảm.

Ngoài các NHTM nói trên, thì trong 9 tháng đầu năm 2018 một số NHTM khác của Việt Nam cũng đạt số lãi từ hoạt động kinh doanh ngoại hối ở mức khá, như: Sacombank đạt lãi 313 tỷ đồng, ACB đạt 308 tỷ đồng, MB đạt 302 tỷ đồng, Techcombank 247 tỷ đồng. Những NHTM này thậm chí còn phải cạnh tranh gay gắt với những ngân hàng nước ngoài có ưu thế về nguồn ngoại tệ dồi dào,

kinh nghiệm trên thị trường tài chính quốc tế, khách hàng là các nhà xuất khẩu lớn. Ví dụ, đến nay chưa thấy công bố kết quả kinh doanh 9 tháng, tuy nhiên 6 tháng đầu năm 2018 tại HSBC Việt Nam, đã có lãi từ kinh doanh ngoại hối đạt tới 347 tỷ đồng, chỉ đứng sau Vietcombank, BIDV và tương đương với VietinBank.

Trên thực tế, hoạt động kinh doanh ngoại hối là một mảng nhiều rủi ro, lên xuống khá thất thường, ngay cả ở những Ngân hàng lớn, giàu kinh nghiệm. Tuy nhiên, các NHTM Việt Nam cũng sẽ không bỏ qua mảng kinh doanh có nhiều triển vọng, nhiều tiềm năng bởi nhu cầu chi tiêu ngoại tệ cho các hoạt động du lịch, du học, định cư,...ở nước ngoài ngày càng lớn. Lượng kiều hối về Việt Nam cũng tăng nhanh theo từng năm. Đồng thời, các NHTM Việt Nam còn phải cạnh tranh với mua bán ngoại tệ trên thị trường “chợ đen”, chủ yếu là các cửa hàng vàng. Mặc dù các NHTM Việt Nam trong nhiều năm qua đưa ra không ít chương trình khuyến mại tặng quà, tặng tiền cho khách hàng thực hiện giao dịch ngoại tệ với ngân hàng,...hay bổ sung nhiều tiện ích, như cho phép đổi ngoại tệ tại cây ATM, thì thói quen mua bán ngoại tệ trên thị trường tự do của người dân vẫn khó thay đổi. Đặc biệt là với những giao dịch Nhân dân tệ của tư nhân, của cá nhân ở khu vực biên giới phía Bắc.

Hành lang pháp lý tạo cơ hội cho các Ngân hàng thương mại Việt Nam mở rộng kinh doanh mua bán Nhân dân tệ trong bối cảnh căng thẳng thương mại Mỹ - Trung Quốc

Trong bối cảnh căng thẳng thương mại Mỹ - Trung gia tăng, nhiều dự báo sẽ chỉ ra rằng, các cơ hội gia tăng quan hệ thương mại, đầu tư, du lịch quốc tế của Việt Nam và Trung Quốc sẽ lớn hơn, giao dịch bằng

NDT sẽ lớn hơn, tập trung là khu vực biên giới. Đây là một mảng thị trường kinh doanh ngoại hối mà nhiều NHTM đang mở rộng cơ hội. Trong các báo cáo tài chính của các NHTM CP Việt Nam được đề cập nói trên, phần kinh doanh ngoại hối chỉ đề cập chung, tổng thể, không có thuyết minh chi tiết giao dịch mua bán NDT. Tuy nhiên, trong thực tế hoạt động này có phát sinh tại một số NHTM Việt Nam và đạt kết quả kinh doanh khá.

Về cơ sở pháp lý, NHNN Việt Nam đã kịp thời ban hành Thông tư số: 19/2018/TT-NHNN, hướng dẫn về quản lý ngoại hối đối với hoạt động thương mại biên giới Việt Nam - Trung Quốc, có hiệu lực thi hành từ 12/10/2018. Đây là điều kiện cho các NHTM Việt Nam đẩy mạnh cạnh tranh về giao dịch mua bán NDT ở khu vực biên giới, nhất là trong bối cảnh quan hệ thương mại Mỹ - Trung Quốc chưa giảm bớt căng thẳng.

Theo quy định pháp lý nói trên, các đối tượng được sử dụng Nhân dân tệ trong thanh toán gồm thương nhân, cư dân biên giới Việt Nam, Trung Quốc có hoạt động thương mại biên giới giữa 2 nước; các ngân hàng thương mại, chi nhánh ngân hàng nước ngoài được phép kinh doanh ngoại hối.

Cùng với đồng Nhân dân tệ, VND và ngoại tệ tự do chuyển đổi cũng được dùng trong các giao dịch thanh toán ở biên giới. Phương thức thanh toán bao gồm thanh toán qua ngân hàng, bằng VND hoặc Nhân dân tệ (CNY) tiền mặt. Ngoài ra, thông tư cũng quy định một số hoạt động ngoại hối khác, như: ủy thác thanh toán bằng đồng CNY, hoạt động xuất khẩu, nhập khẩu CNY tiền mặt và VND tiền mặt.

3. Kết luận và khuyến nghị

Dự báo, dù diễn biến quan hệ thương mại Mỹ - Trung Quốc tới đây như thế nào đi

chăng nữa, thì quan hệ thương mại, đầu tư, du lịch, dịch vụ hành không,... giữa Việt Nam và Trung Quốc sẽ tiếp tục gia tăng lớn, các giao dịch về thanh toán, chuyển tiền, chuyển đổi tiền tệ của doanh nhân, cá nhân người Việt Nam và Trung Quốc tiếp tục ở quy mô lớn hơn và NĐT sẽ có những biến động khó lường. Bên cạnh đó, với việc CPTPP chính thức có hiệu lực từ 30/12/2018, các hiệp định thương mại khác giữa Việt Nam và các khối, các nước khác được thực thi, quan hệ thương mại, đầu tư, dịch vụ, du lịch, lao động, chuyên gia, thanh toán, chuyển tiền, giao dịch vốn,... của Việt Nam với cộng đồng quốc tế sẽ tiếp tục phát triển lên các mức độ mới. Thị trường tài chính quốc tế tiếp tục diễn biến với những tác động kinh tế, chính trị, thiên tai,... bất thường. Đó là những cơ hội và thách thức lớn đối với các NHTM Việt Nam. Tuy nhiên với kinh nghiệm rút ra trong thời gian qua, đặc biệt là trong năm 2018 và 6 tháng đầu năm 2019, chắc chắn hoạt động kinh doanh ngoại hối của các NHTM Việt Nam sẽ có kết quả bền vững hơn, góp phần thúc đẩy tăng trưởng kinh tế của đất nước.

Vấn đề đặt ra cho các NHTM Việt Nam, đó là tiếp tục tăng cường đào tạo cán bộ, thực hiện tốt các nghiệp vụ phòng ngừa rủi ro theo thông lệ kinh doanh ngoại hối quốc tế, chủ động và linh hoạt mua bán ngoại tệ trên thị trường, chú trọng đến các nghiệp vụ phái sinh.

Tài liệu tham khảo:

1. <https://www.imf.org/en/Data>
2. <https://www.bankofamerica.com/>
3. ECB (2017), “ECB completes foreign reserves investment in Chinese renminbi equivalent to €500 million”, Press Release, June 2017;
4. <https://www.thomsonreuters.com/en.html>
5. Bloomberg
6. www.babypips.com
7. Báo cáo hoạt động kinh doanh năm 2017 của Vietcombank
8. <https://kinhdoanh.vnexpress.net/tin-tuc/quoc-te/tham-vong-quoc-te-hoa-dong-nhan-dan-te-cua-trung-quoc-3130004.html>
9. <http://cafef.vn/20-ngan-hang-boi-thu-tu-kinh-doanh-ngoai-hoi-trong-3-quy-dau-nam-201810271148322.chn>

Địa chỉ tác giả: Khoa tài chính ngân hàng _ Trường Đại học Mở Hà Nội

Email: hailv@hou.edu.vn